

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансового контролю та аудиту

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВА:

УПРАВЛІННЯ, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма «Аудит та державний фінансовий контроль»
Випускова кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконала студентка групи
ОАДФК-21
О. В. Котович
Науковий керівник:
к. е. н., доцент З.Б.Литвин

Тернопіль 2022

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ

РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ЦІЛЕЦЬ УПРАВЛІННЯ

1.1. Сутність та значення фінансових результатів підприємств

1.2. Облікове та контрольньо-аналітичне забезпечення системи управління фінансовими результатами підприємства.

Висновки до розділу 1.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організація внутрішнього аудиту на підприємстві

2.2. Основні напрямки внутрішнього аудиту фінансових результатів підприємства

Висновки до розділу 2.

РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Аналіз фінансових результатів ПрАТ «Тернопільський молокозавод»

3.2. Особливості управління фінансовими результатами на основі маржинального аналізу

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ УПРАВЛІННЯ

1.1. Сутність та значення фінансових результатів підприємства

Дослідження сутності фінансових результатів здійснюється науковцями різних галузей знань: обліку, аналізу, фінансів, менеджменту, економічної теорії і т.д. Огляд літературних джерел свідчить про існування певних суперечностей і, навіть, протиріч у її розумінні. Даний факт перешкоджає прийняттю ефективних управлінських рішень при розробленні стратегії і тактики ведення бізнесу. У табл.1.1 нами узагальнено основні позиції науковців щодо цього питання у рамках економічного та облікового аспекту.

Таблиця 1.1

«Трактування сутності «фінансові результати» у працях науковців»*

Автор	Сутність поняття «фінансовий результат»
А.Г. Загородній Г.Л. Вознюк, Г.О. Партин [22]	«Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час; приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді» [22].
В.П. Пантелєєв О.С. Сніжко [61]	«Прибуток (збиток) від конкретного виду діяльності (виробничої, надання послуг або торгової), який визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів, адміністративних витрат та витрат на збут відповідного виду діяльності та інших операційних витрат» [61].
О.О. Вороніна [10]	«Якісна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства, яка в цілому характеризує результат економічних відносин підприємства та зокрема відображає значущість і сталість розвитку підприємства (з погляду отриманого доходу), впливовість на його фінансово господарську діяльність чинників зовнішнього середовища (з погляду структури та обсягів витрат) і кількісно узагальнюється у вигляді прибутків (збитків), зміни

	власного капіталу, його окремих складових частин» [10].
В.В. Козловський [26]	«Сума валового доходу від звичайної та не звичайної діяльності підприємства, зменшеного на суму витрат, пов'язаних із виконанням господарської діяльності на підприємстві, не прямих податків та податку на прибуток за окремий звітний проміжок часу» [26].
С.В Мочерний [51]	«Прибутки або збитки, отримані від підприємницької діяльності юридичними чи фізичними особами за певний період (місяць, квартал, півріччя, рік)» [51].
Г. В. Блакита, Т. С. Шилова [6]	Рівень реалізації потенціалу підприємства в його економічному зростанні» [6].

*Складено автором на основі джерел [6, 10, 22, 26, 51,61].

Досить часто науковцями ототожнюються дефініції «прибуток» та «фінансові результати». Однак, варто враховувати, що ці категорії є різними.

Існує позиція науковців, що «величина фінансового результату підприємств може відображатися у прирості (зменшенні) вартості власного капіталу, внаслідок діяльності у звітному періоді. Така позиція ґрунтується на класичному балансовому рівнянні, відповідно з яким величина власного капіталу є різницею між активами підприємства і його зобов'язаннями» [22;84]. А.М. Турило [84] підкреслює «важливість цього показника при продажі підприємства. Така важливість пов'язана з тим, що приріст власного капіталу відображає інтереси власника, у подальшому впливає на обсяг прибутку і формує важливий ринковий результат – ринкову вартість підприємства» [84].

Позитивну роль у прирості власного капіталу відіграє збільшення нерозподіленого прибутку, який є капіталізованою часткою прибутку отриманого у звітному періоді.

І.А. Бланк [4] «зазначає, що це веде до збільшення розміру чистих активів, які сформовані за рахунок власного капіталу. А це суттєво впливає на величину ринкової вартості підприємства, яка визначається у процесах об'єднання, поглинання чи продажу підприємства» [4]

І.Ю.Зудова і О.Г.Стась [23] відмічають, «що фінансовий результат у формі різниці між доходами і витратами не відповідає кількісній зміні власного

капіталу. Це пов'язано з наявністю певних господарських фактів, що впливають на розмір власного капіталу, однак не впливають на розмір фінансових результатів. Такими господарськими фактами є безоплатне одержання активів, дооцінка необоротних активів, додаткові внески власників тощо» [23].

На рис. 1.1 подано систему показників фінансових результатів згідно з інтересами зацікавлених осіб.

Рис. 1.1. Система показників фінансових результатів згідно з інтересами зацікавлених осіб

Джерело: сформовано на підставі [23]

Прибуток підприємства характеризується багатоваріантністю видів існування. На рис.1.2 подано класифікацію прибутку за основними класифікаційними ознаками.

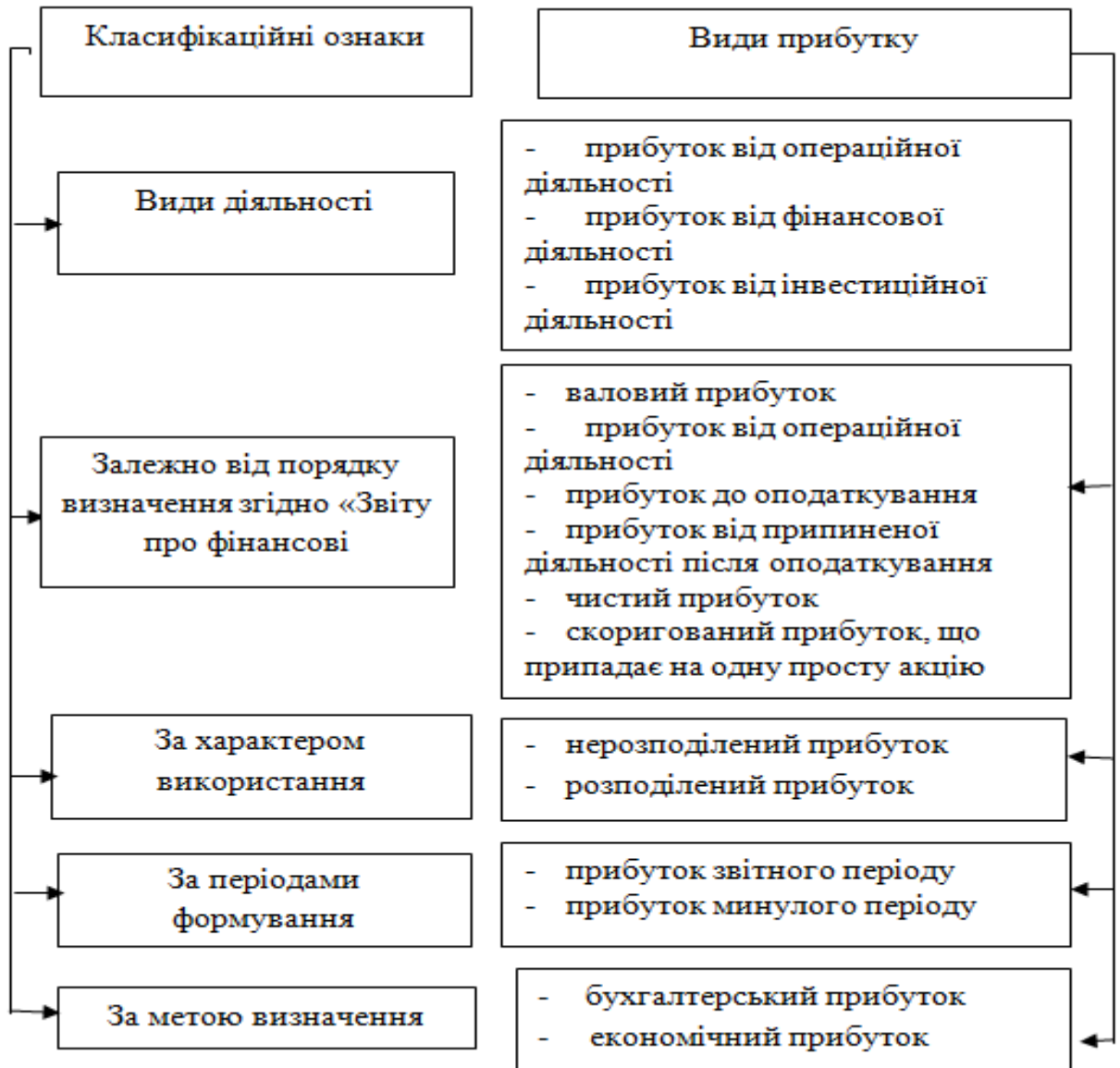

Рис. 1.2. Основні ознаки класифікації прибутку.

Джерело: сформовано автором

Фінансовий результат є результативним показником, що не дозволяє його безпосереднє використання як об'єкта управління і потребує виокремлення факторів його формування доходів і витрат. Обсяг прибутку формується під впливом різних факторів: зовнішніх та внутрішніх (таб.1.2).

Таблиця 1.2

«Фактори формування прибутку підприємства»*

Фактори	Класифікація	Опис
Внутрішні виробничі фактори	екстенсивні	обсяг засобів і предметів праці, фінансових ресурсів, час роботи обладнання, чисельність персоналу, фонду робочого часу тощо
Внутрішні виробничі фактори	інтенсивні	продуктивність обладнання, застосування прогресивних видів матеріалів і технології їх обробки, прискорення оборотності оборотних засобів, підвищення кваліфікації і продуктивності праці персоналу, зниження матеріалоемності продукції, удосконалення організації праці і більш ефективне використання фінансових ресурсів тощо
Внутрішні позавиробничі фактори		стан постачальницької, збутової і природоохоронної діяльності, соціальні умови праці і побуту тощо
Внутрішні основні фактори		обсяг продажів, структура та асортимент продукції, ціна продукції, собівартість продукції, розмір витрат
Внутрішні неосновні фактори		фактори, пов'язані з порушенням господарської дисципліни, такі як цінові порушення, порушення умов праці й вимог до якості продукції, інші порушення, що ведуть до штрафів і економічним санкціям
Зовнішні фактори		природні умови, державне регулювання цін, тарифів, відсотків, податкових ставок і пільг, штрафних санкцій та інше. ці фактори не залежать від діяльності підприємств, але можуть спричиняти значний вплив на величину прибутку

Джерело: сформовано на підставі [77; 83]

1.2. Облікове та контрольно-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами підприємства

Складові облікового та контрольно-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємства подано на рис. 1.4.

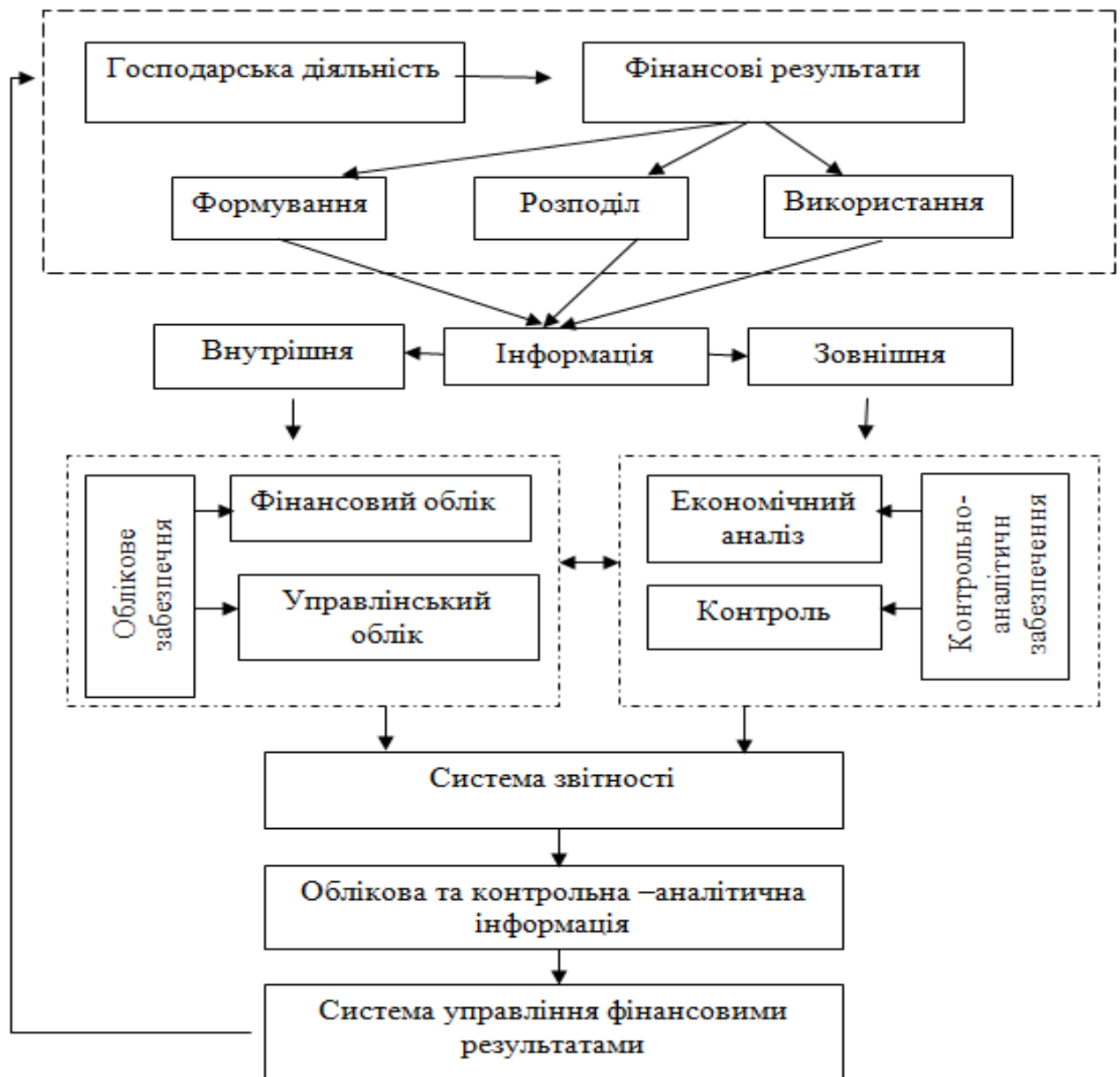

Рис. 1.4. «Складові облікового та контрольно-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємства»*

*Джерело: сформовано на підставі [48; 62]

Зовнішній контроль		Внутрішній контроль
Проводиться зовнішніми органами		Проводиться внутрішніми органами підприємства
Державними контролюючими органами	Незалежними аудиторськими фірмами	Органами внутрішнього аудиту
Визначається законодавчими вимогами щодо наявності державного нагляду за діяльністю підприємств. Державний нагляд передбачає розробку та застосування спеціальних правил та інструкцій зі здійснення діяльності підприємств, включаючи контроль за дотриманням цих норм	Проводиться на договірній основі незалежними аудиторськими фірмами з метою висловлення незалежної думки щодо достовірності бухгалтерського обліку та звітності підприємства. Ґрунтується на використанні Міжнародних стандартів аудиту [43]	Для менеджерів і власників внутрішній контроль має принципове значення – допомагає оцінити виконання поставлених цілей виробничо-господарської діяльності, забезпеченість відповідності діяльності всім вимогам діючих нормативних актів, а також у забезпеченні достовірності звітності підприємства
Характерні риси зовнішнього контролю полягають у тому, що він здійснюється, як правило, лише у формі наступного контролю, носить епізодичний і ретроспективний характер, є обмеженим у використанні внутрішньої інформаційної бази та проводиться фахівцями, не пов'язаними з об'єктом перевірки		Внутрішній контроль на підприємстві – це процес, що повинен реалізовуватися постійно силами органів управління і співробітників підприємства із застосуванням певних процедур і методів контролю на базі всієї доступної інформації

Рис.1.5. «Відмінності між зовнішнім і внутрішнім контролем»*

Джерело: сформовано автором на підставі [1; 9; 14; 24]

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організація внутрішнього аудиту на підприємстві

Рис. 2.1. Класифікація видів внутрішнього аудиту

На рис. 2.2 відображено концептуальну модель впровадження внутрішнього аудиту в систему управління підприємством.

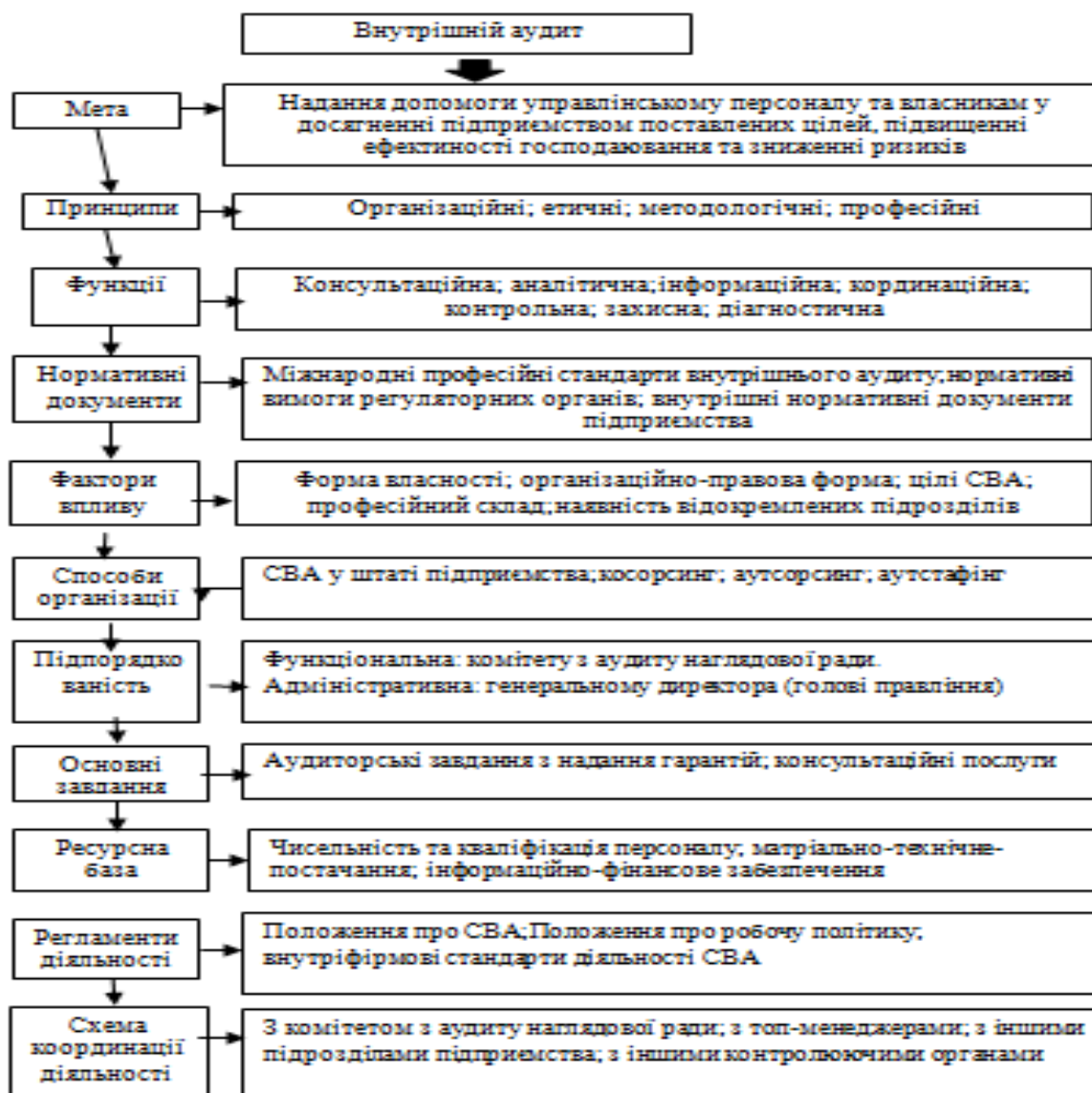

Рис 2.2. «Концептуальні модель функціонування внутрішнього аудиту на підприємстві»*

Джерело: сформовано на підставі [24]

Таблиця 2.1.

«Порівняння позитивних та негативних сторін різних способів організації внутрішнього аудиту»*

Способи організації внутрішнього аудиту	Негативні сторони	Позитивні сторони
Внутрішня служба аудиту	<ul style="list-style-type: none"> - існування залежності від вищого керівництва; - проблема в об'єктивності суджень через можливість несприятливих персональних наслідків; - можливим є недостатній досвід та відсутність певних навичок і знань у певній галузі 	<ul style="list-style-type: none"> - висока ймовірність конфіденційності при проведенні внутрішнього аудиту - працівники обізнані зі специфікою ведення бізнесу у певній галузі - набуті навички та досвід при виконанні завдань аудиту є надбанням підприємства
Аутсорсинг	<ul style="list-style-type: none"> - висока вартість послуг; - проблеми, пов'язані з передачею масиву інформації для здійснення послуг; - можливе недотримання конфіденційної інформації; - збільшення терміну прийняття управлінських рішень 	<ul style="list-style-type: none"> - високий рівень відповідальності за виконану роботу, адже роботи по аутсорсингу передаються не конкретній людині, а компанії, яка несе відповідальність за дотримання договірних зобов'язань перед клієнтом; - мінімізація власних ризиків, у результаті виконання завдань професіоналами; - рівень робіт, виконаний групою фахівців є більшрезультативний, ніж рівень виконання робіт штатним працівником; - суттєва економія на організації робочих місць, на витратах з утримання штатних працівників і підвищенні їх кваліфікації
Косорсинг	<ul style="list-style-type: none"> - потреба у професійній підготовці власних співробітників служб внутрішнього аудиту; - можливе недотримання конфіденційної інформації 	<ul style="list-style-type: none"> - можливість швидкого і якісного вирішення поставлених завдань при раціональних витратах і недостатності власних працівників служби внутрішнього аудиту; - потреба у проведенні розових або спеціальних проектів з внутрішнього аудиту
Аутстафінг	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність чіткої нормативної бази в Україні; - відсутність контролю у кадрових питаннях; - можливе недотримання конфіденційної інформації 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутня необхідність у підборі кваліфікованого персоналу для виконання певних робіт; - можливість скоротити штат безврати кваліфікованих працівників; - економія на витратах з утримання кадрів (податкові та соціальні навантаження, оплата відпусток, лікарняних тощо); - відсутність потреби у відкритті філії чи представництва в іншому регіоні для виконання розових робіт

*Джерело : сформовано на підставі [34; 52; 53]

«Етапи і склад робіт з внутрішнього аудиту об'єктів господарської діяльності»*

Етапи	Склад робіт
Визначення об'єкта дослідження	Ухвалення рішення щодо проведення аудиту; вибір об'єкта та цілей аудиту; комплектація аудиторської групи та розподіл обов'язків; проведення попередньої наради з керівником підрозділу до якого належить об'єкт перевірки; вивчення нормативних документів
Планування	Пошук інформації про об'єкт перевірки; розробка плану і проведення аудиту за підрозділами, темами, об'єктами, термінами; нормування ресурсів для проведення аудиту, розробка робочої документації аудитора; проведення інструктажу членів аудиторської групи; узгодження строків проведення внутрішнього аудиту з керівником підрозділу, підприємства, що перевіряється
Збір та обробка інформації про об'єкт	Анкетування керівників та фахівців підрозділу підприємства за планом проведення робіт; збір та обробка інформації відповідно до типових форм робочих документів аудитора
Підготовка звіту за результатами перевірки	Виявлення недоліків і помилок, шахрайських дій; проведення заключної наради з керівником підрозділу; ознайомлення менеджерів з результатами внутрішнього аудиту. Формування звітів для керівників підприємства і менеджерів різних рівнів управління.
Моніторинг результатів аудиту	Спостереження за усуненням недоліків та пропозицій за результатами аудиту згідно з прийнятим календарним графіком з впровадження змін у бізнес-середовищі

Джерело: Сформовно на підставі [76]

Зазначені етапи з виокремленою сукупністю робіт дають змогу керівнику СВА організувати роботу аудиторської команди з максимальною ефективністю.

2.2. Основні напрямки внутрішнього аудиту фінансових результатів підприємства

Оскільки фінансові результати бізнес-єдиниці визначаються як різниця між доходом і витратами, то їх перевірка вимагає вивчення складових елементів.

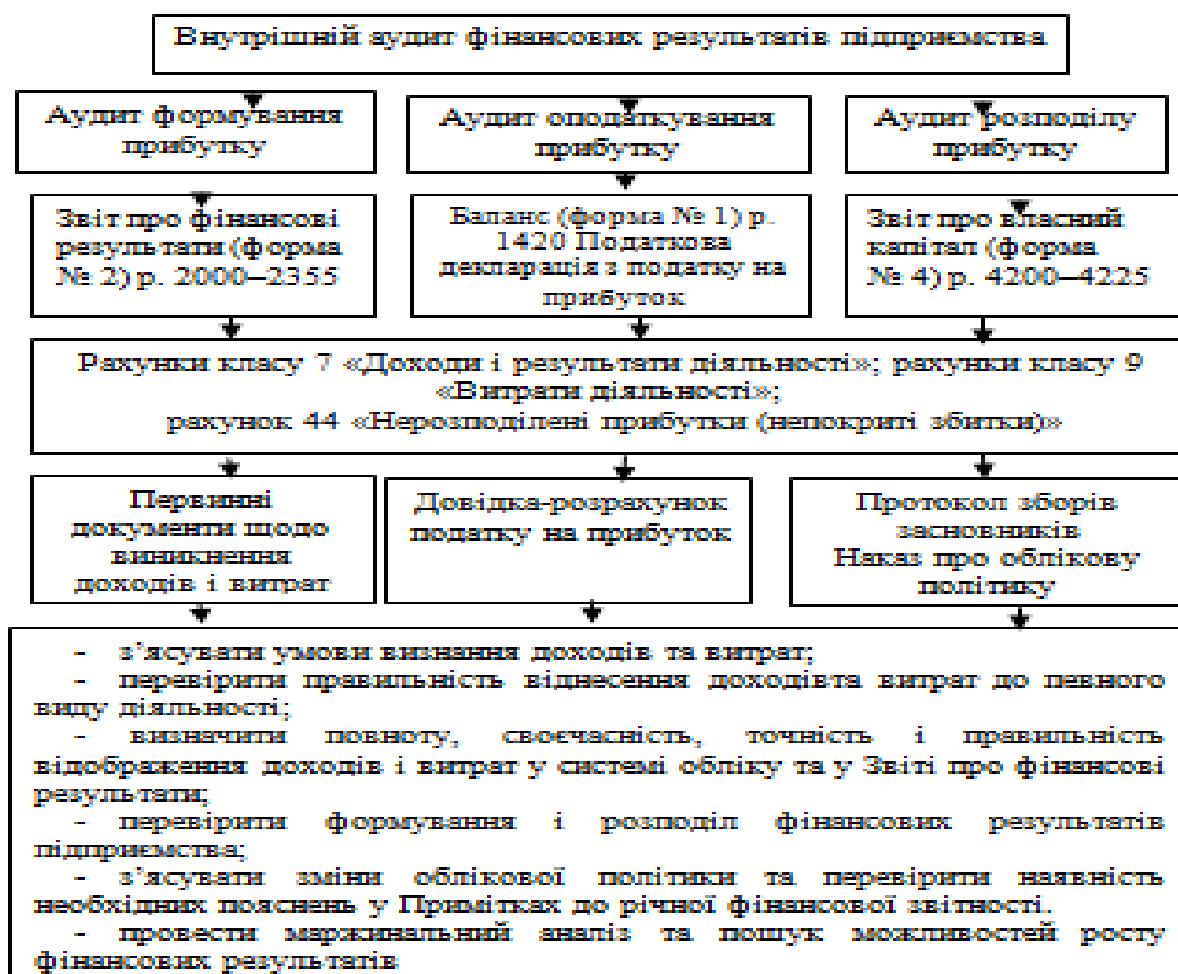

Рис. 2.3. «Концентрувальна модель внутрішнього аудиту фінансових результатів підприємства»*

*Джерело: сформовано автором на підставі [21; 24;40; 55]

Зокрема, у складі доходів виокремлюють: чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; фінансові доходи; інші доходи.

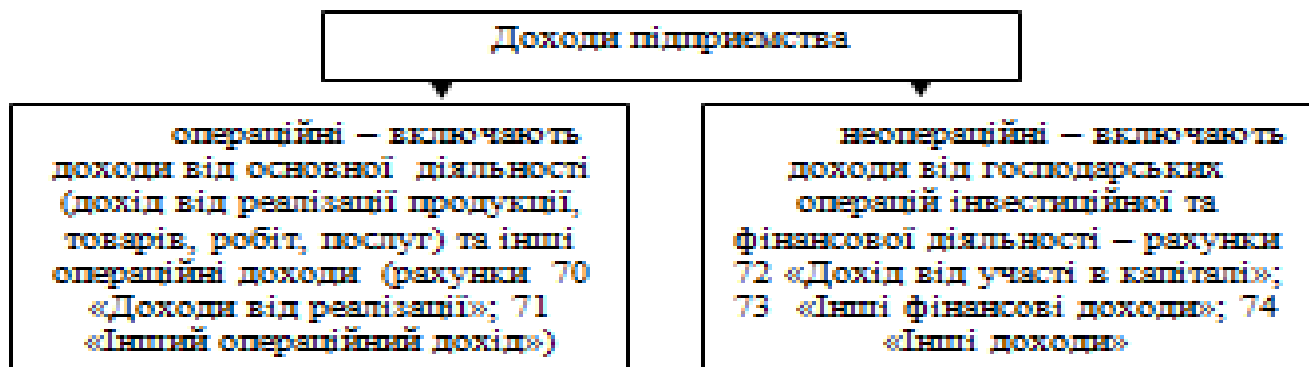
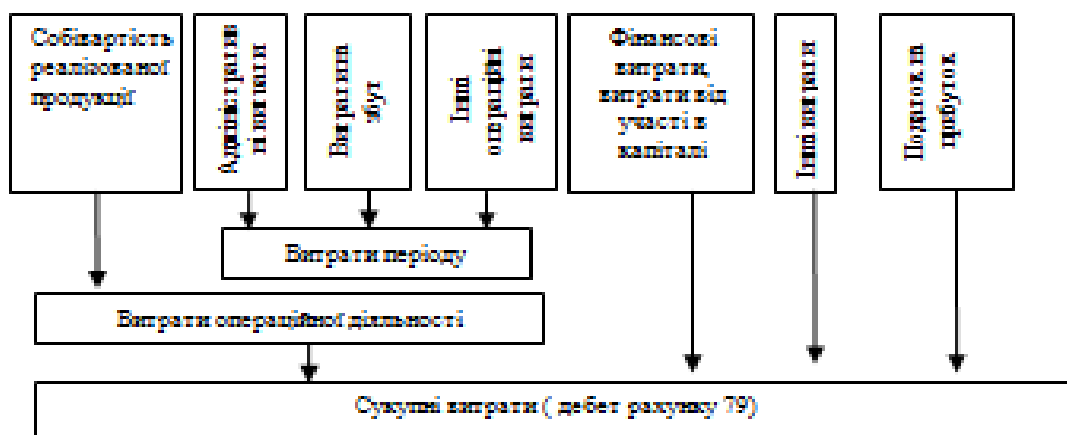

Рис.2.3. «Класифікація доходів підприємства»*

*Джерело: сформовано автором

Структура витрат економічного угруповання відображена на рис.2.4.

2.4. «Структура витрат підприємства»*

*Джерело: формовано автором

«Важливим у процесі аудиту є перевірка дотримання умов визнання доходів і витрат, які передбачені П(С)БО 15 «Дохід» та МСБО 18 «Дохід», а також П(С)БО 16 «Витрати». Варто зазначити, що окремий міжнародний стандарт, який стосується методології обліку витрат відсутній. Інформація щодо сутності поняття витрат, їх оцінювання, визнання та класифікації подаються у Концептуальній основі складання та подання фінансових звітів» [46].

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Аналіз фінансових результатів ПрАТ «Тернопільський молокозавод»

Проведення аналізу фінансових результатів бізнес-одиниці є важливою передумовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які спрямовані на ріст прибутковості та усунення причин збиткової діяльності, і, на цій основі, підвищення фінансової стійкості.

Мета аналізу фінансових результатів полягає у вивченні умов їх формування та використання, відшуканні можливостей росту прибутку та підвищенні показників рентабельності. Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити певні завдання, виокремити об'єкти та етапи аналізу. Для цього нами сформовано загальну модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства (рис.3.1).

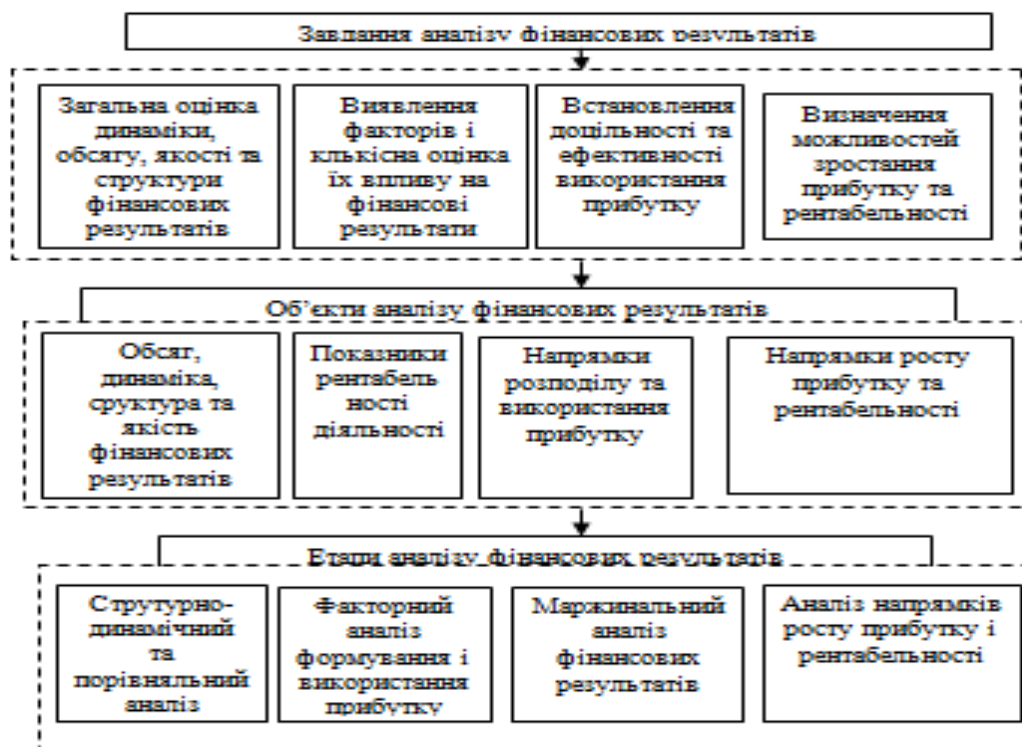

Рис.3.1.»Загальна модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства»*

*Джерело: сформовано автором

Здійснимо загальне оцінювання фінансових результатів ПрАТ «Тернопільський молокозавод». Його основний напрямок діяльності пов'язаний з виробництвом молочної продукції (молоко, кефіри, сметана, йогурти, масло та кисломолочний сир). Своєю продукцією товариство реалізовує під торговою маркою «Молокія» переважно на території України, експортує масло солодковершкове та казеїн.

Варто зазначити, що факторами формування прибутку є обсяг реалізації продукції; структура реалізованої продукції; а також частка питомих змінних і постійних витрат підприємства. Дані проведених розрахунків з оцінювання фінансових результатів ПрАТ «Тернопільський молокозавод», виконаних на підставі його фінансової звітності і приміток до неї (додатки З, К, Л, М) узагальнимо в аналітичній таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Загальна оцінка складу та динаміки фінансових результатів діяльності

ПрАТ «Тернопільський молокозавод» за 2020-2021 роки

(тис. грн.)

Показники	2021 рік	2020 рік	Динаміка	
			абсол.	відносна, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1991387	1752721	238666	113,6
Собівартість реалізованої продукції	1689249	1505362	183887	112,2
Валовий прибуток (збиток)	302138	247359	54779	122,1
Інші операційні доходи	4808	2666	2142	180,0
Адміністративні витрати	40711	44162	-3451	92,2
Витрати на збут	130184	161446	-31262	80,6
Інші операційні витрати	39315	38388	927	102,4
Фінансовий результат від операційної діяльності	96736	6029	90707	1604,5
Інші фінансові доходи	-	991	-991	100,0
Фінансові витрати	36255	36904	-649	98,2
Інші витрати	2417	3978	-1561	60,8
Фінансовий результат до оподаткування	58064	-	58064	100,0
Чистий фінансовий результат				

Дані таблиці 3.1 свідчить, що у Товариство за підсумками двох останніх років прибутковою є основна діяльність, за звітний період валовий прибуток зріс на 54779 тис. грн. або на 22,1%. У звітному році на 13,6% зріс обсяг чистого доходу, що слід оцінювати позитивно. До складу основних ринків збуту продукції Товариства належать торгові мережі ТОВ «АТБ», ТОВ

«Фоззі-Фуд», ТОВ «Новус Україна». Ще у Товариства є власна мережа торгівлі.

За 2021 рік зросла собівартість реалізованої продукції 183887 тис.грн. або 12,2 %. Дані приміток до фінансової звітності Товариства подані у додатку М свідчать, що найбільшу частку у їх складі займає сировина і матеріали. У 2021 році порівняно з 2020 роком частка зросла на 4% і склала 79,2%.

На фінансові результати суттєво впливає вартість сировини та ціни на імпортовані пакувальні матеріали. Однією із проблем виробничого процесу у ПрАТ «Тернопільський молокозавод» є дефіцит молока як сировини, адже продукція Товариства виготовляється лише із молочної сировини без застосування рослинних жирів та інших домішок.

Аналіз фінансових результатів від іншої операційної діяльності здійснюється розрізі окремих складових доходів і витрат. Так, за рахунок зниження обсягу адміністративних витрат на збут, росту інших операційних доходів, незважаючи на ріст собівартості реалізованої продукції та інших операційних витрат, прибуток від операційної діяльності за 2021 рік збільшився у 16 раз порівняно з 2020 роком. У складі адміністративних витрат суттєво знизилися витрати на навчання персоналу, у складі витрат на збут – скоротилися витрати, пов'язані з ремонтом та обслуговування необоротних активів, їх амортизацією, та ін., однак зросли витрати на рекламу та просування продукції (додаток М).

Як негативний момент у роботі бізнес структури слід відміти сплати штрафних санкцій у 2021 році, які є складовою інших операційних витрат у розмірі 1476 тис. грн, що на 1231 тис.грн. більше, ніж у попередньому році.

Крім того, впродовж 2021 року у Товаристві зменшилися витрати від фінансової та інвестиційної діяльності. В цілому, за рахунок зниження витрат у 2021 року Товариство отримало чистий прибуток в розмірі 8372 тис.грн. У 2020 році підприємством працювало з чистим збитком у розмірі 33803 тис.грн.

Отриманий підприємством чистий прибуток належить його власникам, які і визначають напрями його розподілу. Одну частину чистого прибутку

спрямовують на виплату доходів власникам, іншу – капіталізують, тобто спрямовують у виробничий розвиток. Пропорції такого розподілу визначають власники. У додаку Н узагальнено систему коефіцієнтів, які характеризують напрямки розподілу чистого прибутку, які дозволяють визначити капіталізовану частку, конкретні форми його реінвестування, а також частку споживаного прибутку. У 2021 році ПрАТ «Тернопільський молокозавод» весь свій чистий прибуток спрямувало на покриття збитку минулого року.

Визначимо показники рентабельності ПрАТ «Тернопільський молокозавод» на підставі даних фінансової звітності, яка подана у додатках З і К. Результати розрахунку узагальнимо у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок показників рентабельності (збитковості)
ПрАТ «Тернопільський молокозавод» за 2020-2021 роки

Показники рентабельності	2020 рік	2021 рік	Динаміка абсолютна
Чистий прибуток, тис. грн.	-33803	48372	42175
Середня вартість активів, тис. грн.	844253	907324	63071
Рентабельність /збитковість активів, грн.	-0,04	0,05	0,09
Валовий прибуток, тис. грн.	247359	302138	54779
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	1505362	1689249	183887
Рентабельність основної діяльності, грн.	0,16	0,18	0,02
Середній обсяг власного капіталу, тис. грн.	417820	425105	7285
Рентабельність /збитковість власного капіталу, Грн.	-0,08	0,11	0,19
Операційний прибуток, тис. грн.	6029	96736	90707
Операційні витрати , тис. грн.	1749358	1899459	150101
Рентабельність операційної діяльності, грн.	0,003	0,05	0,047
Чистий дохід, тис. грн.	1752721	1991387	238666
Рентабельність реалізації, грн.	0,14	0,15	0,01

Дані таблиці 3.2 свідчать про прибутковість основної і операційної діяльності Товариства впродовж двох останніх років. На одну гривню собівартості реалізованої продукції у 2021 році воно отримало валового прибутку у сумі 0,18 грн., що на 0,02 грн. більше від попереднього року. Досить низькою у 2021 році є прибутковість всієї операційної діяльності: на одну гривню витрат всієї операційної діяльності отримано операційного прибутку в сумі 0,05 грн., у 2020 році це склало 0,003 грн.

У 2021 році кожна гривня реалізованої продукції принесла Товариству валового прибутку у сумі 0,15 грн., що на 0,01 грн. більше від рівня минулого року. Ріст показника рентабельності реалізації відбувся під впливом росту рентабельності окремих видів продукції за рахунок росту цін.

У 2021 році досить низькою є ефективність використання активів Товариства, про що свідчить низький показник рентабельності активів. Так, кожна гривня, вкладена в активи, принесла Товариству у 2021 році чистого прибутку в сумі 0,05 грн., а кожна гривня інвестована власниками принесла їм чистий прибуток у сумі 0,11 грн. У 2020 році через реалізацію менш рентабельної продукції і значний обсяг витрат іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності Товариство отримало чистий збиток. У 2020 році на одну гривню вкладену в активи отримано збитку у розмірі 0,04 грн., а на одну гривню вкладену власниками – 0,08 грн.

Для вивчення основних факторів, які формують рівень показників рентабельності капіталу, формули їх розрахунку розкладають на ряд часткових коефіцієнтів. Факторна модель рентабельності активів має вигляд[79]:

$$P_A = \frac{ЧП}{ЧД} \cdot \frac{ЧД}{А}$$

де: P_A – коефіцієнт рентабельності активів за показником чистого прибутку;

$\frac{ЧП}{ЧД}$ – коефіцієнт рентабельності реалізації;

$\frac{ЧД}{А}$ – коефіцієнт оборотності активів

З факторної моделі випливає, що основними факторами формування рентабельності активів є рентабельність реалізації і оборотність активів. При низькій рентабельності реалізації потрібно збільшувати оборотність активів і їх складових елементів. При низькій оборотності активів збільшити рентабельність активів можна за рахунок росту рентабельності реалізації шляхом зниження витрат на виробництво продукції або за рахунок збільшення цін на продукцію.

Факторна модель формування рентабельності власного капіталу має такий вигляд [79]:

$$P_A = \frac{ЧП}{ЧД} \cdot \frac{ЧД}{\bar{A}} \cdot \frac{\bar{A}}{ВК}$$

де:

$\frac{\bar{A}}{ВК}$ – структура капіталу.

«Один із основних механізмів управління рентабельністю власного капіталу є застосування механізму фінансового важеля (левериджа), що ґрунтується на оптимізації співвідношення власних і позичених засобів. Він допомагає підприємству отримати додатковий прибуток на власний капітал за рахунок використання позичених засобів» [5].

3.2. Особливості управління фінансовими результатами на основі маржинального аналізу

«За умов однономенклатурного виробництва точку беззбитковості розраховують у фізичних одиницях міру як частку від ділення постійних витрат на різницю між ціною і змінними витратами. При багато номенклатурному виробництві – у вартісній оцінці із використанням маржинального доходу. Застосування формули розрахунку ґрунтується на таких міркуваннях: постійні витрати (a) мають дорівнювати маржинальному доходу ($Дм$), а чистий дохід

(ЧД) – критичному обсягу продажу (ТБ), тобто величині змінних та постійних витрат» [79]:

$$\frac{ТБ}{a} = \frac{ЧД}{Дм}$$

Звідси:

$$ТБ = \frac{a \cdot ЧД}{Дм} = a \div \frac{Дм}{ЧД} = \frac{a}{Д_{не}}$$

де: $Д_{не}$ – питома вага маржинального доходу у чистому доході від реалізації

Точку безбиткового продажу можна представити графічно (рис. 3.1).

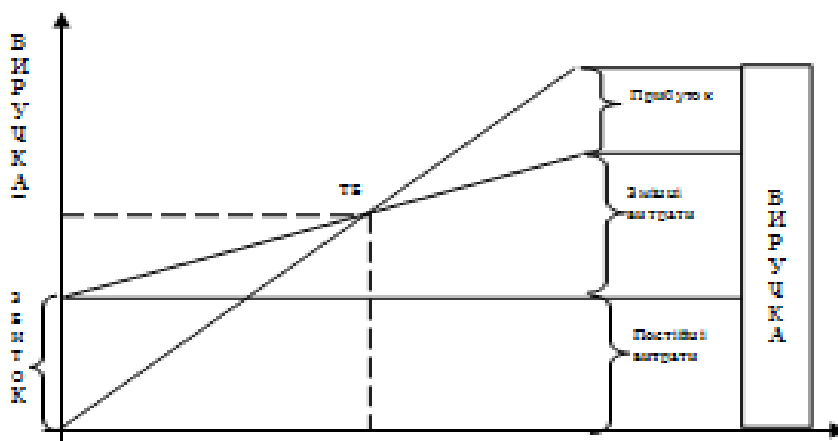

Рис. 3.1. «Графічне відображення точки безбиткового обсягу продажу»*

*Джерело:сформовано на підставі [79]

«Маржинальний запас міцності або зона безпеки показує на скільки можна зменшити обсяг реалізації для безбитової дільності. Зону безпеки розраховують у фізичні чи вартісній оцінці як різницю між фактичним і безбитковим обсягом продажу. У відсотках зону безпеки визначають за такою формулою» [79]:

$$ЗБ = \frac{ЧД - ТБ}{ЧД}$$

де $ЗБ$ – зона безпеки.

Визначимо точку беззбитковості, зону безпеки та ефект дії операційного левериджа ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у таблиці 3.3. Для цього скористаємо даними фінансової звітності (додатками К і М.).

Таблиця 3.3

Розрахунок точки беззбитковості, зони безпеки та ефекта дії
операційного левериджа
ПрАТ «Тернопільський молокозавод» у 2020-2021 році (тис.грн.)

Показники	2020 рік	2021 рік	Динаміка	
			абсол.	відносна %
А	1	2	3	4
1. Змінні витрати	1399185	1555657	156472	11,2
2. Постійні витрати	350173	343802	-6371	-1,8
3. Загальна сума операційних витрат	1749358	1899459	150101	8,6
4. Прибуток від операційної діяльності	6029	96736	90707	1504
5. Чистий дохід	1752721	1991387	238666	13,6
6. Коефіцієнт операційного левериджу (ряд.2 : ряд.3)	0,20	0,18	-0,02	10,0
7. Ефект операційного левериджу (ряд.4.гр.4 : ряд.5гр.4)	x	110,6	x	x
8. Маржинальний дохід (ряд.5 – ряд.1)	353536	435730	82194	23,2
9. Питома вага маржинального доходу у чистому доході, % (ряд.8 : ряд.5)	0,20	0,22	0,02	10,0
10. Обсяг реалізації, що забезпечує беззбиткову діяльність (ряд.2 : ряд.9)	1759865	1562736	-197129	-11,2
11. Зона безпеки, тис.грн. у %(ряд.5 – ряд.10) : ряд.5	-	4286512 21,5	428651 21,5	100,0 100,0

У 2021 році товариство більше продало продукції і досягнуло беззбиткового стану. Беззбитковий обсяг продажу склав 1562736 тис.грн. У 2021 році товариство зуміло сформувавши певну зону безпеки, тобто воно може знизити свій обсяг продажу на 428651 тис.грн. або 21,5% і при цьому працюватиме беззбитково.

Враховуючи те, що ПрАТ «Тернопільський молокозавод» перебуває на пізній стадії життєвого циклу і створило у 2021 році певний запас безпеки, то менеджмент може послабити увагу до режиму економії постійних витрат. За

таких умов доцільним є проведення реконструкції і модернізації необоротних активів.

Зроблений розрахунок ефекту операційного левериджа свідчить про те, що приріст обсягу реалізації продукції на 1% приведе до росту операційного прибутку на 110,6%. Така ситуація склалася через значний приріст операційного прибутку у 2021 році.

Однак, варто зауважити, що при зниженні обсягу продажу, операційний прибуток буде знижуватися ще швидшими темпами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудит: підручник / [О.А.Петрик, В.О.Зотов, Б.В.Кудрицький та ін.]; за заг. ред. О.А.Петрик. К.: КНЕУ, 2015. 498 с.
2. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2019. 328 с.
3. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2009 323 с
4. Бланк І.А. Управління фінансовими ресурсами підприємства: навч. посіб. К.: Эльга, 2011. 574 с.
5. Бланк И. А. Управление прибылью. 3-е изд., перераб. и доп. К.: Ника-центр, 2007. 768 с
6. Блакита Г. В., Шилова Т. С. Теоретичні аспекти обліку фінансових результатів на туристичних підприємствах. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2017. Вип. 1(1). С. 15-23.
7. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами ; пер. с англ., гл. ред. Ф. В. Соколов. М. : Финансы и Статистика, 2003. 800 с.
8. Васильєва В. Г., Семенюк Д. Ю. Облік доходів і витрат: напрямки гармонізації міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. *Економічний простір*. 2019. № 147. С.129-139. URL: 01.08.2022).
9. Виноградова М.О. Аудит: навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2014. 500 с.
10. Вороніна О.О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2009. 25 с
11. Воронко О. С., Штепа Н. П. Економічний аналіз : навчальний посібник; 3-тє вид. Львів : Новий Світ-2000, 2018. 279 с.
12. Ганін В.І., Христофор А.В. Фінансова звітність підприємства – інформаційне джерело для ухвалення управлінських рішень. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С.881-887. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/122.pdf (дата звернення 27.06.2022).
13. Голов С.В. Управлінський облік. К. : ЦУЛ, 2018. 400 с.
14. Гуляєва Д.О. Організація внутрішнього аудиту на підприємстві.

Управління розвитком. 2011. № 2. С. 34-36.

15. Глушко А. Д., Грачова А. О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7106> (дата звернення: 14.08.2022).

16. Даценко Г. В. Проблеми оцінювання фінансового стану підприємств за результатами аудиторської перевірки. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2020. Випуск 5 (145). С. 29-33. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=27110.pdf> (дата звернення 04.04.2022).

17. Дорош Н.І. Сутність та призначення внутрішнього аудиту. *Вісник ЖДТУ*. 2006. № 1. С. 41-46.

18. Дмитренко І.М. Аудит (за міжнародними стандартами): навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 398 с.

19. Дмитренко О.М. Оцінка ефективності внутрішнього аудиту суб'єктів суспільного інтересу. *Ефективна економіка*. 2018. №6. С. 85-91. http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_6_46 (дата звернення 02.09.2022).

20. Інструкція про застосування [Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій](#). Наказ Міністерства України від 30.11.1999. № 291. Дата оновлення 21.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 16.06.2022).

21. Йовенко І. Проведення внутрішнього аудиту на підприємстві: важливі аспекти. *Аудитор України*. 2015 №4. С. 30-35

22. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партин Г.О. Облік і аудит: Термінологічний словник. Львів : Центр Європи, 2002. 671 с.

23. Зудова І.Ю., Стась О.Г. Сутність та значення фінансових результатів в системі функціонування підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 10 (50) С. 894-896. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017_/10/202.pdf (дата звернення 01.08.2022).

24. Каменська Т. О., Редько О. Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: практ. посіб. ; Наук. шк. аудиту, Нац. Центр Обліку та Аудиту. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. 375 с.

25. Кашканов А. А. Аналіз витрат фінансової діяльності з урахуванням

зміни структурних елементів. *Вісник житомирського державного технологічного університету. Економічні науки*. Житомир, 2016. № 1. С. 4–9.

26. Козловський В.В. *Економічна теорія*. Минск : БНТУ, 2013. 257 с

27. Коломієць Н.О., Павліченко В. М., Коломієць О.П. *Методологічний аспект оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством*. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2017. Вип. 185. С. 223-230. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdusg_2017_185_28 (дата звернення 12.05.2022).

28. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. *Фінансовий аналіз : підручник*. К.: Центр учбової літератури, 2008. 392 с.

29. Кузнецова С. О, Чернікова І. Б. *Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами : навч. посіб. Х. : Видавництво «Лідер», 2016. 318 с.*

30. Купріна Н. М., Шаталова А. В., Апостолов К. В., Бачинська О. В. *Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: теоретичний та практичний аспект*. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Т. 10, Вип. 4. С. 48-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2018_10_4_7 (дата звернення 02.09.2022).

31. Куцик П.О, Р.М. Воронко, К.І. Редченко, О.С. Воронко. *Аналітичне забезпечення управління формуванням фінансових результатів суб'єктів бізнесу*. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2021. № 62 <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1182239.pdf> (дата звернення 15.02.2022).

32. Котович О.В., Литвин З.Б. *Деякі аспекти аналізу фінансових результатів підприємства. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали міжнар. наук.- практ. Інтернет-конф. Тернопіль : ЗУНУ, 2022.*

33. Котович О.В., Литвин З.Б. *Внутрішній аудит підприємства: переваги та недоліки. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали міжнар. наук.- практ. Інтернет-конф. Тернопіль : ЗУНУ, 2022.*

34. Лесняк В.О. Внутрішній аудит в системі управління сучасним підприємством. *Молодий вчений*. 2015.№12 (15). С.188-191. URL:<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/12/44.pdf> (дата звернення 02.09.2022).

35. Литвин З.Б. Необхідність економічного аналізу в системі управління суб'єкта господарювання. *Інфраструктура ринку*. 2019. В.3. URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream.pdf> (дата звернення 01.09.2022).

36. Литвин З.Б., Грабарець І.А. Класифікація фінансової звітності як об'єкта аналізу та аудиту. *Економічна експертиза: теорія, методологія та організація*: монографія за заг.ред. д.е.н., проф. М. Лучка. Тернопіль. ЗУНУ. 2021. С.197-209.

37. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с. URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf> (дата 03.07.2022).

38. Лучко М. Р., Бенько І. Д. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами. Тернопіль : Екон. Думка ТНЕУ, 2016. 360 с. "

39. Лучко М.Р., Пилипчук Н.М. Контроль якості внутрішнього аудиту підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Бізнес Інформ*. 2015. №7. С. 229-234.

40. Мардус Н.Ю., Єлізарова Х.П. Особливості обліку і аудиту фінансових результатів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. В.8.С.1135-1138. URL:<http://global-national.in.ua/archive/8-2015/238.pdf>(дата звернення 13.08.2022).

41. Машталяр Г.П. Організація аудиту фінансової звітності. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2015. Випуск 1 (57). С.158-164. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2015_1_21 (дата звернення 13.08.2022).

42. Михальчишина Л., Маловічко Л. Оцінка ефективності діяльності служби внутрішнього аудиту. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2014. № 2. С. 144-148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2014_2_33 (дата звернення 04.09.2022).

43. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2016-2017 року). Частина 1 та 2. URL: <http://www.apu.com.ua/1151-miznarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-2016-2017> (дата звернення 22.05.2022).

44. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. 2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення 12.09.2022).

45. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2014. 536 с.

46. Концептуальна основа фінансової звітності. Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Міжнародний стандарт № 929_009 від 02.09.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/929_009 (дата звернення 07.09.2022).

47. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення 07.09.2022).

48. Мельник Т. Ю. Формування інформаційних ресурсів управлінського обліку для контролювання фінансових результатів підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 8 (23) С. 63-68.

49. Мендрул О.Г. Управління вартістю підприємства. К.: КНЕУ, 2002. 272 с.

50. Методологічні вказівки з внутрішнього аудиту в державному секторі України. 2020. Професійні стандарти внутрішнього аудиту та правові норми. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files.pdf> (дата звернення 09.09.2022).

51. Мочерний С.В. Політична економія : навчальний посібник. Київ : ЗнанняПрес, 2002. 687 с.

52. Назаренко Т.П. Служба внутрішнього аудиту: особливості організації *Економічний аналіз*, 2016. Том 23. № 2. С.119-125. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1082/853> (дата звернення 06.09.2022).

53. Назаренко Т.П., Коберник І.В. Організація внутрішнього аудиту на виробничому підприємстві. Позитивні та негативні наслідки. *Економіка і суспільство*. 2016. В. 7. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/159.pdf (дата звернення 06.09.2022).
54. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення 09.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення 02.07.2022).
55. Никифорак І. І Танасієва М. М. Удосконалення методики аудиту прибутку. *Економічний простір*. 2021. № 171. С.93-97. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle> (дата звернення 01.09.2022).
56. Озеран А. Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід): питання формування на свіввідношення з МСФЗ. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 6. С. 25-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2013_6_5 (дата звернення 25.04.2022).
57. Онищук В. МСФЗ 2020. *Головбух*. 2020. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7659-msfz-2020> (дата звернення 12.05.2022).
58. Онищенко В. Аналіз фінансових результатів підприємства. *Главбух*. 2019. URL: <https://www.golovbukh.com.ua/article/7128-analz-fnansovih-rezultatv-dyálnost-pdprimstva> (дата звернення 18.09.2022).
59. Отенко І.П., Азаренко Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Otenko_Iryna/Finansovyi_analiz.pdf (дата звернення 22.03.2022).
60. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення. К.: КНЕУ, 2010. 388 с.
61. Пантелєєв В.П., Сніжко О.С. Словник бухгалтера та аудитора. Київ : Інформ.-аналіт. Агенство, 2009. 239 с.
62. Пасенко Н.С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства.

[URL:repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17715/1/%D0%9F%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf](https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17715/1/%D0%9F%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf)(дата звернення 30.08.2022).

63.Петренко Н.І. Методика аудиту фінансової звітності та шляхи її удосконалення. *Вісник ЖДТУ*. 2019. Випуск 1 (51). С.50-56. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/69032/64963> (дата звернення 11.05.2022).

64.Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення 20.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 13.08.2022).

65. Подольська В.О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 488с

66. Портна О.В. , Єршова Н. М. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. К. : Патерик, 2015.312 с.

67.Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення 14.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 29.05.2022).

68.Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017. № 2258-УІІІ. Дата оновлення 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 29.05.2022).

69. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88. Дата оновлення 20.06.2018. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (дата звернення 18.05.2022).

70. Про Примітки до річної фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 10.12.2012 № 989. Дата оновлення 09.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00> (дата звернення 29.04.2022).

71.Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013. № 73. Дата оновлення 09.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>(дата звернення 12.04.2022).

72.Про затвердження Національного положення (стандарту)

бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність». Наказ Міністерства Фінансів України від 27.06.2013. Дата оновлення 20.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13> (дата звернення 13.04.2022).

73. Про затвердження перекладу Таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності 2021. Наказ Міністерства фінансів України від 12.11.2021 № 595 і додаток до нього. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20595.pdf> (дата звернення 12.08.2022).

74. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України. Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635. Дата оновлення 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru> (дата звернення 15.07.2022).

75. Про затвердження Порядку проведення внутрішнього аудиту (контролю) у фінансових установах. Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 05.06.2014 № 1772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-14#Text> (дата звернення 06.09.2022).

76. Пушкар М.С., Семанюк В.З. Внутрішній аудит: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 211 с.

77. Романова Т.В., Даровський Є.О. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2015. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976> (дата звернення 01.09.2022).

78. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібник. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Знання, 2005. 662 с.

79. Серединська В.М. Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз : навч. посібник. за ред. проф. Р.В. Федоровича. Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. 416 с.

80. Сіменко І.В. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2013. 384 с.

81. Скалюк Р. В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2015. Вип. 18(1). Економічні науки. С. 135–141.

82. Сугак Т.М., Тимофеев О.Ю. Внутрішній аудит як інструмент підвищення ефективності функціонування підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. №10 (220).С. 79-85. [URL:https://eco-science.net/archive/2019/APE-10-2019/10.19_topic_Sugak%%20O.pdf](https://eco-science.net/archive/2019/APE-10-2019/10.19_topic_Sugak%%20O.pdf) (дата звернення 04.09.2022).

83. Сябер Є.О. Фактори формування прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 6 (5). С. 431-435. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/6/95.pdf>(дата звернення 01.09.2022).

84. Турило А. М., Зінченко О. А. Фінансово-економічні аспекти оцінки результатів і ефективності діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2008. № 8. С. 35-44.

85.Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434с.

86. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення. К.: Видавництво європейського університету, 2011. 253 с.

87. Філозоп О.В. Внутрішній аудит та внутрішній контроль: розмежування понять. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*, 2009. №4. С. 177-182.

88. Хом'як Р.Л. Цюцяк І. Л., Цюцяк А.Л. Організація та методика аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання. *Логістика*. Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. Політехніка», 2008 С. 259-265.

89.Шеремет О.О.Фінансовий аналіз : навч.посіб.К. : Кондор,2013.196 с.

90. Шалімова Н.С., Невдаха Н.А. Теоретичні засади аудиту фінансового стану підприємства. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789_/3357/1/41.pdf (дата звернення 13.04.2022).

91.Шморгун Н. П., І. В. Головка. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К. : ЦНЛ, 2014. 528 с

92.Якименко А. В. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства. *Економічний простір. Економіка та управління підприємствами*. Харків, 2013. № 5. С. 47–55.

93.Яремко І.Й. Теоретичні і прикладні засади формування вартості машинобудівних підприємств: монографія. Львів. Вид- Нац. У-ту «Львівська політехніка». 2008. 260 с.

94.Янчева Л. М. Чернікова І. Б., Кузнецова С. О.. Обліково-інформаційна система управління прибутком торговельних підприємств: монографія. Х.: ХДУХТ, 2017. 217 с.

